Kim był Janusz Korczak? Przeczytaj tekst

klasy 4–6

Imię i nazwisko: Data:

Janusz Korczak to pseudonim Henryka Goldszmita – warszawskiego lekarza, pedagoga i pisarza. Urodził się w Warszawie w 1878 lub 1879 roku (źródła podają różne daty). Najpierw leczył dzieci jako lekarz pediatra, ale z czasem postanowił poświęcić się wychowaniu dzieci, które nie miały rodziców albo żyły w biedzie.

W 1912 roku w Warszawie, przy ulicy Krochmalnej 92, otwarto **Dom Sierot**, którym Korczak kierował razem ze Stefanią Wilczyńską. Dom działał jak małe państwo dzieci. Wychowankowie mieli swój **sąd koleżeński**, w którym sami rozstrzygali spory, swoją **gazetkę** i **sejm dziecięcy**, który zatwierdzał zasady. Dyżury i obowiązki dzielono między wszystkich – także dorosłych. Korczak uważał, że dzieci uczą się odpowiedzialności, gdy naprawdę mogą o czymś decydować.

Korczak pisał książki dla dzieci i dla dorosłych. Najbardziej znana to powieść **„Król Maciuś Pierwszy”** (1923) o chłopcu, który zostaje królem i próbuje wprowadzić reformy dla dzieci. W 1926 roku założył „Mały Przegląd” – gazetę, którą tworzyli sami młodzi czytelnicy. W latach 30. jako „Stary Doktor” wygłaszał pogadanki w Polskim Radiu.

Najważniejsza myśl Korczaka brzmi prosto: **dziecko jest człowiekiem już teraz**, a nie dopiero wtedy, gdy dorośnie. Dlatego należy mu się szacunek, prawo do własnego zdania, do tajemnicy, do błędów i do radości. O tym napisał książkę „Prawo dziecka do szacunku” (1929).

Podczas II wojny światowej Dom Sierot musiał przenieść się do getta warszawskiego. W sierpniu 1942 roku Niemcy wywieźli dzieci do obozu zagłady w Treblince. Korczak, choć mógł się uratować, nie opuścił swoich wychowanków i zginął razem z nimi oraz ze Stefanią Wilczyńską.

Idee Korczaka pomogły stworzyć **Konwencję o prawach dziecka**, której projekt Polska zaproponowała w 1978 roku. ONZ przyjęła ją 20 listopada 1989 roku – dlatego właśnie tego dnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka. Sejm ogłosił rok 2012 Rokiem Janusza Korczaka.

Opracowanie: glowkowniadruk.pl na podstawie ogólnodostępnych biografii Janusza Korczaka i informacji o Konwencji o prawach dziecka.

Pytania do tekstu

klasy 4–6

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

1 Odpowiedz krótko na pytania.

1. Jak naprawdę nazywał się Janusz Korczak?

2. Jakie trzy zawody wykonywał Korczak?

3. W którym roku i gdzie powstał Dom Sierot?

4. Wymień trzy „instytucje” małego państwa dzieci w Domu Sierot.

5. O czym opowiada „Król Maciuś Pierwszy”?

6. Jak brzmi najważniejsza myśl Korczaka?

7. Dlaczego Dzień Praw Dziecka obchodzimy 20 listopada?

2 Prawda (P) czy fałsz (F)?

Korczak zaczynał jako lekarz dzieci.	P	F
W Domu Sierot o wszystkim decydowali tylko dorośli.	P	F
„Mały Przegląd” tworzyli młodzi czytelnicy.	P	F
„Stary Doktor” to postać z bajki dla przedszkolaków.	P	F
Konwencję o prawach dziecka zaproponowała Polska.	P	F
Korczak opuścił dzieci, gdy wywożono je z getta.	P	F

Oś czasu i zadania twórcze

klasy 4–6

Imię i nazwisko: Data:

3 **Oś czasu. Wpisz rok przy każdym wydarzeniu i ponumeruj wydarzenia od najwcześniejszego.**

Wydarzenie	Rok	Kolejność
pierwszy numer „Małego Przeglądu”		
Rok Janusza Korczaka		
książka „Prawo dziecka do szacunku”		
Polska proponuje projekt Konwencji		
ONZ przyjmuje Konwencję o prawach dziecka		
otwarcie Domu Sierot		
wydanie „Króla Maciusia Pierwszego”		
wywiezienie dzieci z Domu Sierot do Treblinki		

4 **W Domu Sierot działał sąd koleżeński. Wymyśl trzy zasady sądu w Twojej klasie (np. kto sądzi, jak się przeprasza, jak naprawia się szkodę).**

5 **Jak rozumiesz zdanie „dziecko jest człowiekiem już teraz”? Podaj jeden przykład z życia szkoły.**

Odpowiedzi i punktacja

klasy 4–6

Zadanie 1

1) Henryk Goldszmit · 2) lekarz (pediatra), pedagog (wychowawca), pisarz · 3) w 1912 roku w Warszawie, przy ul. Krochmalnej 92 · 4) sąd koleżeński, gazetka, sejm dziecięcy (także dyżury) · 5) o chłopcu, który zostaje królem i próbuje wprowadzić reformy dla dzieci · 6) dziecko jest człowiekiem już teraz, a nie dopiero w przyszłości · 7) tego dnia w 1989 roku ONZ przyjęła Konwencję o prawach dziecka

Zadanie 2

1–P · 2–F · 3–P · 4–F · 5–P · 6–F

Zadanie 3 – kolejność

1. 1912 – otwarcie Domu Sierot · 2. 1923 – wydanie „Króla Maciusia Pierwszego” · 3. 1926 – pierwszy numer „Małego Przeglądu” · 4. 1929 – książka „Prawo dziecka do szacunku” · 5. 1942 – wywiezienie dzieci z Domu Sierot do Treblinki · 6. 1978 – Polska proponuje projekt Konwencji · 7. 1989 – ONZ przyjmuje Konwencję o prawach dziecka · 8. 2012 – Rok Janusza Korczaka

Zadania 4 i 5

Odpowiedzi własne. Oceniamy: związek z tekstem, konkretny przykład, poprawność językową. Przykład do zad. 5: dorośli pytają uczniów o zdanie przy ustalaniu zasad wycieczki.

Punktacja (propozycja)

Zad. 1 – 7 pkt · zad. 2 – 6 pkt · zad. 3 – 8 pkt (rok + kolejność, po 0,5) · zad. 4 – 3 pkt · zad. 5 – 3 pkt. Razem 27 pkt.

Wskazówka dla nauczyciela

Fragment o wojnie omawiamy spokojnie i krótko, dostosowując rozmowę do wieku i wrażliwości uczniów. Warto podkreślić odwagę i wierność Korczaka wobec dzieci.